

TRACTATUS THEOLOGICUS
DE
BEATA MARIA VIRGINE

AUCTORE P. HENRICO DEPOIX

SOCIETATIS MARIE PRESBYTERO
OLIM THEOLOGICÆ LECTORE, NECNON MAJORIS SEMINARI N°
MODERATORE

ÉDITIO TERTIA

PARISIIS
APUD LUDOVICUM VIVÈS

Via vulgo dicta Delambre, 13.

1899

H. DEFOY

TRACTATUS

ANNO 1611

TE

B. J. V. G. G.

BT601
D4
1899
C. 1

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

45325

1080020974

TRACTATUS THEOLOGICUS
DE
BEATA MARIA VIRGINE

45325

TRACTATUS THEOLOGICUS

DE

BEATA MARIA VIRGINE

AUCTORE P. HENRICO DEPOIX

SOCIETATIS MARIE PRESBYTERO

OLIM THEOLOGICÆ LECTORE, NECNON MAJORIS SEMINARIJ N°

MODERATORE

Dignare me laudare te, Virgo sacra
Ex officio Beatæ Mariæ

ÉDITIO TERTIA

PARISIIS

APUD LUDOVICUM VIVÈS

Via vulgo dicta Delambre, 13

1899

Capilla Alfonsina
Biblioteca Universitaria

45325

IMPRIMATUR

Turonibus, die 24 Augusti 1883.

† CAROLUS. ARCHIEPISC. TURON

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

BT 601
D4

PRÆMIUM

Tractatui de Beata Maria Virgine quem, Ipsamet auspice, incepturi sumus, nonnulla præmittenda nobis visa sunt, tum de scopo ac utilitate hujus Tractatus, tum de fontibus ex quibus varia argumenta deprompsimus, tum demum de methodo quam in his exponendis secuti sumus.

I. SCOPUS OPERIS EXPONITUR. — *Sublimior philosophia est scire Jesum*, aiebat Bernardus; post Christi vero scientiam nihil suavius aut sublimius quam scientia dulcissimæ et amantissimæ Matris, gloriosæ Virginis Mariæ. Ipsa enim *finis Divinitatis propinquius attigit*¹; Ipsa, una cum Filio adeo arcta et individua sanguinis et amoris societate copulatur, ut vix ab Ipso consideratione sejungi posse videatur: nam *si Christus*

¹ Divus Thomas.

1 003716

*sol, Maria cœlum; si Christus gemma, Maria arca; si Christus flos, Maria planta*¹.

Quapropter, sicut decet Christianos omnes, et præsertim theologos, in Christo dignoscendo diutius occupari, ita et in Maria contemplanda; sed mirum videtur auctores, et eos præsertim qui ad usum scholarum scripserunt, amplissimam Virginis dignitatem et excellentissimas dotes tam brevi et compendioso sermone tetigisse; vix enim in suis compendiis unam aut alteram quæstionem ad B. M. spectantem, obiter et quasi necessitate compulsi exposuere; sed nullibi reperias corpus doctrinæ integrum, cujus partes sint inter se logico nexu concatenatæ. Quorum sobrietas scribendo de privilegiis B. M. si cum dignitate ac utilitate materiæ conferatur, nimium parca et plus æquo restricta censenda est. Unde jam suo tempore hæc habebat Suarez (Arg. ad lectorem, *De incarnatione*. vol. 2): « Mihi
« profecto hoc in genere sæpe visa est theologia
« nostra brevis admodum et concisa, cum ma-
« teriæ dignitas cum summa voluptate, erudi-
« tione ac utilitate conjuncta, longe aliud a
« viro theologo postulare suo veluti jure possit. » Et ibidem in Præfatione: « Ego enim post ip-
« sius Dei ac Christi cognitionem, nullam aut
« utiliore aut viro theologo digniorem esse
« existimo (quam gloriosæ Virginis). Neque

¹ Hezychius.

« enim intelligo cur de gratia Angelorum, de
« illorum merito et gloria tam accurate dispu-
« tant theologi, de Angelorum vero Regina
« longe majori diligentia disserendum non sit,
« cum hæc doctrina est per se dignior ac jucun-
« dior, et ad pietatem magis accommodata. »

Hæc sunt verba docti theologi cui plane consentimus. Modeste dicemus, sed facta testantur: Nil forte rarius in scholis quam disserere de gloriosa Virgine, nil tamen frequentius quam B. M. extollere laudes, præsertim nostro sæculo quod tam merito sæculum Mariæ acclamatum est. Et reipsa prædicatores assiduos habent sermones de gloriosæ Virginis privilegiis, quotidie in lucem eduntur libri de ipsius dotibus, virtutibus aut dignitate tractantes; sed nemo non videt quanti intersit ut in his, sive per libros, sive per sermones evolvendis omnia caute semper, omnia una cum doctrina et eruditione componantur. Ideo pluribus viris tum scientia, tum pietate conspicuis visum est nihil B. M. magis gratum, nihil ad ejus honorem propagandum utilius fore quam omnia ejus privilegia, dona, munera uberius et accurate more theologorum explicare. « Inde enim, et qui in sacris
« templis abdita mysteriorum B. M. arcana pro
« concione explicant animisque audientium de-
« figunt, et qui libros pro usu fidelium confi-
« cere conantur, id fortasse efficient diligen-
« tius, veritatis rigore observato; et sic pietas

« a veritate fulciri, et veritas poterit pietatis
 « dulcedine utilius investigari : est enim sine
 « veritate pietas imbecilla, et sine pietate ve-
 « ritas sterilis ac jejuna¹. »

Hunc adeo arduum, pro nostris viribus enixi sumus scopum attingere, ideoque hunc libellum sane valde imperfectum lectori benevolo proferimus. Utinam aliis doctioribus ad opus præstantius elaborandum pandat viam! Quod si illud assequamur ut theologiæ professores præsertim nostræ Societatis id sibi in studiis proponant, et eximium opus ad laudem dulcissimæ Matris in lucem effundant, satis erit.

II. FONTES ARGUMENTORUM DESIGNANTUR. — Cum hunc librum Tractatum theologicum inscribamus, omnes facile apprehendunt doctrinam quam explanamus non ex aliis fontibus fuisse depromptam quam ex locis apud theologos vulgo receptis. Nec enim putandum est hanc doctrinam ad B. M. spectantem non habere in theologia fundamentum. Et primum in Scripturis paucissima quidem verba reperiuntur, sed simul gravissima, quæ implicite continent omnia quæ de Virgine dici possunt. Præter ea quæ in Scripturis canonicis continentur, sunt alia multa in traditione, quæ per manus Patrum ad nos usque pervenerunt, communi sensu et definitione re-

¹ Suarez, *ibid.*

cepta. Quoad ea quæ nec scripta sunt, nec certa traditione recepta, non desunt rationes theologicæ ac congruentiæ quæ in principiis revelatione traditis vel in ipsa rerum natura et decencia fundantur. Porro hæ rationes multum ponderis ac efficacitatis habere debent, ut recte notavit Cano (lib. XII, *de loc. theol.* c. 14), et abunde constat ex usu SS. Patrum, qui quoties de mysteriis ac perfectionibus Christi tractant, rationibus ac conjecturis ex decencia rei desumptis utuntur. Quinimo opinatur doctissimus Suarez; non sine singulari Spiritus sancti consilio factum esse nonnulla mysteria Virginis ac privilegia nec scripta, nec certa traditione recepta fuisse, ut occasio præberetur amplius recogitandi hæc mysteria, amplius loquendi ac scribendi de Virgine ex principiis traditis plura ratiocinando ac colligendo. Quæ opinio Suarezii, si tantisper introspiciatur ac mente recogitetur, haud parum ad studium privilegiorum B. Mariæ incitabit.

Usque nunc de locis primariis ac proprie dictis ex quibus omnis doctrina catholica haurienda est. Sed theologia Mariana non in his solis fontibus coarctatur. Plures scholastici eximia scripserunt ad laudem B. Mariæ, quorum scripta, tanquam rivuli ex his fontibus manantes, ad nos usque transmiserunt hanc doctrinam quasi limpidiorem, quatenus apud ipsos dilucidius expositam. Quorum vestigiis insistentes, conati

sumus apud ipsos ea seligere quæ utiliora iudicavimus. Ut autem recte ac lucide incederemus inter asperitates quibus frequenter impediuntur materiæ theologicæ; neque famulantes opinionibus singularibus ac pene fundamento destitutis, neque minus piis et gloriæ Virginis detrahentibus faventes, præter D. Thomam theologiæ principem, semper præ oculis habuimus tanquam duces pium ac doctissimum Suarezium. Ille enim, et altitudine et abundantia suæ doctrinæ, inter præstantissimos facile eminet; idcirco præter nonnullas quæstiones ab ipso omittas quasque explanare enixi sumus, opus nostrum nonnisi tanquam pedisequam et ad mentem omnium accommodatam hujus insignis theologi doctrinam, habendum esse volumus, quod est satis illud commendare.

III. METHODUS OPERIS EXPONITUR. — Ad methodum quod attinet, vestigia theologorum scholasticorum secuti sumus. Quamobrem, præter divisionem in capita et articulos, ut consuetum est theologis, formam syllogisticam necnon totum illum scholasticæ methodi ac argumentationis strepitum usurpavimus. Sed præter doctrinæ expositionem voluimus præbere materias quibus concionatores uti possint; inde variis argumentis inseruimus vel saltem adnotavimus quæ ex SS. Patribus vel ex celeberrimis auctoribus excerpta, magis ad rem pertinere nobis

visa sunt; item propositiones confirmavimus variis congruentiis quæ, etsi minus solide doctrinam probent, pietatem tamen fovere, mentem extollere solent. Exinde in nostro Tractatu non omnia siccitatem scholasticam redolent, hujusque compendiosæ doctrinæ corpus non tantum ossibus et nervis compaginatur, sed carne et colore efflorescit, quatenus ipsum textibus Patrum conspicuis necnon piis variorum auctorum excogitatis intexitur. Nec tamen limites tractatus theologici ad usum alumnorum accommodati prætergredi videbimur: nam plures sunt materiæ quæ faciliori studio et brevissimo tempore exponi possunt, imo nonnullæ quæstiones minoris momenti a professoribus omitti, et ita vix paucis diebus studium cæterorum tractatum theologiæ intermittetur. Præterea ne abrumpatur materiæ series, ad calcem remisimus sub litt. *a, b, c, etc.* excerpta auctorum et textus SS. Patrum qui, vel præ numero vel præ extensione, molem tractatus ultra debitos terminos protendere potuissent.

Quoad stylum, nec flores, nec venustatem quæras in eo, Lector benevole. Etsi enim materiæ theologicæ sermonis elegantiam non dedignentur, theologi tamen scholastici his leporibus et verborum circuitibus parum sunt assuefacti. Dummodo res perspicua sit, sin minus pulchre dicta, ignosce, Lector bone, et accipe doctrinam. « Quid prodest clavis aurea, si ape-

« rire quod volumus non potest, aut quid obest
 « lignea, si potest, quando nil quærimus nisi
 « patere quod clausum est? » (S. August.
 ib. iv, *de Doct. Christi*, cap. 8.)

Demum quidquid sit, dummodo in majorem
 Dei gloriam et B. M. V. honorem cedat hoc
 opusculum, nimiam laboris nostri mercedem
 accipiemus.

CAPUT PRÆVIUM

DIVISIO TRACTATUS

Tractatum de B. M. in tres Partes dividimus, quarum Prima tractat de dignitate Matris Dei; Secunda de consecrariis hujus dignitatis relative ad ipsammet B. M.; Tertia de consecrariis relative ad nos. Evolvitur hæc summaria divisio:

PARS PRIMA

DE DIGNITATE MATRIS DEI

Ab illa dignitate Tractatum perficiendum incipimus, quia est fons, radix et principium tum omnium privilegiorum, tum omnium munerum quibus insignita fuit sanctissima Virgo. Porro circa hanc dignitatem duo præcipue nobis erunt resolvenda, nempe: 1° Utrum B. Maria hanc dignitatem revera assecuta fuerit? 2° Quanta sit hujus dignitatis sublimitas, sive in se spectetur, sive relative ad omnes alias dignitates. Deinde, solutis his duabus quæstionibus, non-

nulla inde deducemus corollaria maximi momenti relative ad materias in cæteris Partibus tractandas. — Ideo prima Pars in duo capita bipartita est, scilicet :

CAP. I. — B. MARIA VERE EST MATER DEI.

CAP. II. — SUBLIMITAS HUIUS DIGNITATIS.

PARS SECUNDA

DE CONSECTARIIS HUIUS DIGNITATIS RELATIVE AD
IPSAMMET MARIAM

B. Virgo non potuit ad tantam evehi dignitatem, quin a Deo fuerit specialiter præparata. Et quidem decebat omnino ut perfectissimæ sanctitatis splendoribus semper ornata fulgeret hæc mulier, cui Deus titulum Matris agnosceret. Exinde patet consecrarium proximum ac immediatum hujus dignitatis relative ad B. M. fuisse singularem ac omnino eminentem sanctitatem. Porro ut illa sanctitas apprime exponeretur, nos aliquem instituere ordinem inter varios aspectus, sub quibus considerari queat, necesse fuit, ne omnia simul et confuse amplectentes, singulas vicissim B. M. pulchritudines haud satis attente conspiceremus. Quapropter ordinem materiarum ordini temporis accommodavimus : exinde *Deiparam* primum consideravimus in mente Dei, ab æterno præelectam ad tantam perfectionem ; deinde *Ipsam* in veteri Testamento per multas prophetias adumbratam ac præfiguratam ; *Ipsam* postea, dum esset in via et probationi submitteretur, omnibus ornata virtutibus, quibus pura creatura fulgere queat ; *Ipsam* demum in termino im-

mensa coronatam gloria qua nunc fruitur. — Ideo illa secunda Pars Tractatus in quatuor capita absolvetur :

CAP. I. — DE PRÆDESTINATIONE B. MARIE.

CAP. II. — DE PROPHETIIS AC FIGURIS AD IPSAM
SPECTANTIBUS.

CAP. III. — DE PERFECTIONE B. M. IN VIA, ubi disseremus DE IPSIUS PRIVILEGIIS :

1° EXTERNIS. — Inter illa annumeramus familiam, nomen, dotes corporeas, virginitatem ac matrimonium ;

2° INTERNIS. — Inter illa recensemus sanctitatem (ubi de Conceptione immaculata), scientiam et gratias gratis datas.

CAP. IV. — DE GLORIA DEIPARÆ IN CÆLO TRIUMPHANTIS, ad quod absolvendum, disseremus de morte et assumptione, de visione intuitiva, necnon de aureolis B. Mariæ.

PARS TERTIA

DE CONSECTARIIS HUIUS DIGNITATIS RELATIVE AD NOS

Ut primo intuitu facile percipitur, ex eo quod B. M. fuerit Dei Mater, Ipsam cum hominibus quasdam speciales relationes contrahere necesse fuit. His relationibus fundata est quædam officiorum reciprocitas inter homines et gloriosam Virginem. — Ideo in tertia Parte duplex caput erit :

CAP. I. — DE OFFICIIS DEIPARÆ ERGA HOMINES.
Inter illa officia duo præcipue recen-
semus, nempe officium Mediatricis et
officium Matris.

CAP. II. — DE OFFICIIS HOMINUM ERGA DEIPARAM.
Inter hæc officia cultum proprie dic-
tum et invocationem annumeramus.

Ex dictis patet nos in divisione hujus Tractatus non
intendisse singularitatem vel novitatem. Hanc provin-
ciam novitatis aut singularitatis sibi adscribunt con-
cionatores, non theologi. Nobis videtur tractatum
Theologiæ in hoc præcipue excellere debere quoad
divisionem materiarum, nempe 1° ut illa sit clara
et naturalis, ad laborem memoriæ sublevandum;
2° ut sit adæquata, id est, ut contineat omnes quæs-
tiones quæ ad Tractatum pertinent. Ad hoc pervenire
totis nervis enixi sumus; quod si minus felices plene
non attigimus scopum, veniam concedat benevolus
Lector.

TRACTATUS

DE

BEATA MARIA VIRGINE

PARS PRIMA

DE DIGNITATE MATRIS DEI

In hac prima parte Tractatus, duas præcipue quæstiones dilu-
cidandas habemus, nempe : 1. Utrum Maria vere sit Mater Dei?
2. Qualis et quanta sic hæc dignitas?

CAPUT PRIMUM

UTRUM BEATA MARIA VERE SIT MATER DEI?

QUÆRITUR 1° — *Utrum posito decreto Incarnationis
conveniens fuerit Deum sibi assumere matrem?*

RESP. — Deus equidem potuisset pluribus aliis modis
illud mysterium adimplere, quod sic evoluit Francis-
cus Salesius :

« Ceci arrêté, Dieu pouvait faire en plusieurs fa-
« çons l'humanité de son Fils en le rendant vrai
« homme, comme par exemple : en le créant de rien
« non seulement quant à l'âme, mais encore quant
« au corps; ou bien formant ce corps de quelque ma-
« tière précédente comme il fit celui d'Adam; ou bien